

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT



Truyện Thơ

Tâm Minh NGÔ TẰNG GIAO

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Tôn Giả ƯU BA LI



TRUYỆN THƠ:

Tâm Minh NGÔ TẶNG GIAO

ƯU BA LI

Tôn Giả ƯU BA LI

1- XUẤT THÂN TỪ GIAI CẤP NÔ LỆ

Ưu Ba Li vốn xuất thân
Từ dòng nô lệ vô ngần đau thương
Bị kỳ thị, bị khinh thường
Làm thân hạ tiện chán chường lắm thay,
“Thủ Đà La” giai cấp này
Gồm nông dân với những tay thợ thuyền
Cùng hàng tôi tớ nghèo hèn
Từ khi sinh chẳng ai thềm lưu tâm
Xem như rác, coi như phân
Làm nghề khổ cực, tấm thân nhọc nhằn



MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Dầm mưa dãi nắng quanh năm
Học hành bị cấm, vô vàn khát khe.
Chàng trai trẻ Ưu Ba Li
Về phần sức khoẻ rất chi khiêm nhường
Nhưng thông minh thật khác thường
Hiếu cùng cha mẹ vô cùng nổi danh,
Khi chàng khôn lớn trưởng thành
Kiếm nghề sinh sống gia đình cầu mong
Và rồi chàng được yên lòng
Học nghề hớt tóc vô cùng khéo tay,
Tính tình cẩn trọng lâu nay
Nên hoàng cung tuyển dụng ngay vào làm
Chuyên nghề hớt tóc cung vàng
Lại thêm hầu hạ các hàng vương tôn
Chàng vui nhận nhiệm vụ luôn
Nhủ thầm cuộc sống không còn khó khăn.



ƯU BA LI

2- CẠO TÓC CHO PHẬT

Sau khi thành đạo ba năm
Phật về hoàng tộc để thăm mọi người.
Ưu Ba Li tuổi đôi mươi
Được người giới thiệu tới nơi hầu Ngài
Để mà hót tóc mà thôi
Nhưng chàng chợt thấy lòng thời hoảng kinh,
Về thưa chuyện với mẹ mình
Mẹ dù giảng giải, nhiệt tình trấn an
Chàng còn sợ sệt hoang mang
Đích thân mẹ phải dẫn chàng vào cung.
Mẹ con bái kiến Phật xong
Chàng bèn tâm ý tập trung tức thì
Từ từ, cẩn trọng mọi bề
Lo hót tóc Phật rất chi đàng hoàng
Hành vi, cử chỉ của chàng
Tập trung tâm ý như đang nhập Thiền.

3- AI XUẤT GIA TRƯỚC LÀ SƯ HUYNH

Về hoàng cung tạo niềm tin
Phật bèn giảng Pháp ngay liền tại đây.
Sau khi Phật rời chốn này
Bảy vương tử muốn nghe ngay lời Ngài
Muốn theo học đạo tuyệt vời
Bàn nhau lên lút, bảy người thoát ly
Xuất gia cùng rủ nhau đi
Đến tìm Phật tại vườn Ni Câu Đà,
Phải cạo đầu nếu xuất gia
Cho nên phải dứt Ưu Ba Li rồi.
Ưu Ba Li theo bảy người
Lúc đang cạo tóc chàng thời lệ tuôn
Bảy người vắn hỏi nguồn cơn
Chàng bèn thổ lộ nỗi buồn chia xa:
“Các vương tử khi xuất gia

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Vân du muôn hướng khó mà gặp nhau!”

Bảy người an ủi đôi câu:

“Đừng lo sinh kế, há đâu muộn phiền

Chúng ta giúp đỡ người liền

Khiến cho cuộc sống ấm êm sau này

Ngọc châu trang sức có đây

Xuất gia nào giữ trong tay làm gì

Chúng ta để lại tức thì

Giúp người làm vốn yên bề sinh nhai!”

Bảy người cười tặc tửng xong xuôi

Lệnh cho chàng trở về nơi cũ liền.

*

Bảy người đi khuất rừng bên

Ưu Ba Li nghĩ buồn thêm phận mình

Nếu quay về lại kinh thành

Sợ Vua, hoàng tộc, bắt trình đầu đuôi

Rồi chàng sẽ bị tội thôi,

Còn như vương tử hạng người cao sang

Vinh hoa, phú quý thế gian

Xuất gia từ bỏ chẳng ham, chẳng màng

Hưởng chi hạ tiện như chàng

Có gì quý để vương mang ngại ngần

Xuất gia chàng bỗng quyết tâm

Lên đường tìm Phật theo chân bảy người

Bao châu báu để lại thôi

Treo cành cây đó xong rồi chàng đi.

*

Vượt qua một chặng đường kia

Ưu Ba Li chợt nghĩ về bản thân:

“Phận nô lệ, hàng tiện dân

Xuất gia chi được, muôn phần khó khăn!”

Bên đường ngồi xuống khóc than

Bỗng nghe người hỏi nhẹ nhàng bên tai

Chàng quay đầu lại thấy ngay

Thầy Xá Lợi Phất khoan thai cạnh mình

Chàng bèn quỳ xuống trần tình:

“Như con nếu muốn tu hành được không

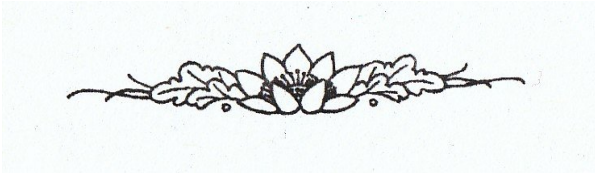
ƯU BA LI

Hay là vọng tưởng viễn vông
Phận người nô lệ khó mong ngang hàng?"
Thầy bèn giảng giải: "Đạo vàng
Tự do, bình đẳng muôn vàn từ bi
Không phân biệt giai cấp chi
Muốn thành đệ tử Phật thì khó đâu
Xuất gia giữ giới trước sau
Tu hành đạo quả sẽ mau viên thành!"
Ưu Ba Li mừng thật tinh
Tâm hồn rạng rỡ, thấy mình thật may
Theo thầy Xá Lợi Phất ngay
Cùng đi gặp Phật lòng đầy niềm vui.

*

Sau khi bái kiến Phật rồi
Ưu Ba Li nguyện theo nơi Đạo vàng.
Phật vui xuống tóc cho chàng
Rời cho thọ giới, nhập hàng xuất gia
Và Ngài cũng phán thêm là:
"Căn lành Thầy đã tỏ ra có rồi,
Ưu Ba Li chắc tương lai
Tuyên dương Phật pháp còn ai hơn Thầy!
Khi Thầy chưa tới nơi này
Bảy vương tử nọ tới đây trước rồi
Cùng xin được xuất gia thôi
Ta trên nguyên tắc nhận lời cho tu
Nhưng mà họ phải tĩnh cư
Thời gian liên tiếp kể như bảy ngày
Để quên thân phận trước đây
Từng là vương tử tràn đầy lợi danh
Rồi xuất gia để tu hành
Cùng Thầy gặp gỡ trong tình đồng tu!"

*



MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT



Sau thời gian đã tĩnh cư
Bảy vương tử nọ rất ư ngỡ ngàng
Thấy trong đại chúng có chàng
Ưu Ba Li đã nhập hàng tỳ kheo
Xưng hô thấy khó bao nhiêu
Hiểu tâm ý họ Phật kêu dạy liền:

ƯU BA LI

“Xuất gia học đạo trước tiên
Cái tâm kiêu mạn phải nên diệt trừ
Ưu Ba Li đã đi tu
Các thầy đánh lễ kể như hợp tình!”
Phật đưa pháp chế tu hành
Trở thành hiện thực vang danh muôn đời:
“Nước trăm sông chảy biển khơi,
Bốn giai cấp bị mọi người chia ra
Nhưng cùng nhau được xuất gia
Và cùng chung họ Thích Ca nhân từ!”

4- TRONG MỘT KIẾP TRƯỚC

Ngay năm đó, mùa an cư
Ưu Ba Li dốc công phu học hành
Nên Thầy giác ngộ rất nhanh
Trở thành thượng thủ xứng danh giáo đoàn
Mọi người kính phục vô vàn.
Phật nhân chuyện đó kể rằng trước đây
Trong một tiền kiếp của Thầy
Cũng từng là thợ cạo ngay cung đình
Quyết tâm sau đó tu hành
Để rồi chứng quả và rành thần thông.

5- NHỮNG CẢNH NGỘ OÁI ẨM TRÊN ĐƯỜNG HÀNH ĐẠO

Sau khi Thầy chứng ngộ xong
Ưu Ba Li tính vốn từng rất nghiêm
Giờ càng cẩn trọng thêm lên
Oai nghi giới luật giữ gìn tinh thông
Cho nên đại chúng tôn xưng
Thầy là bậc nhất ở trong giáo đoàn
Mọi người hoan hỉ vô ngần
Tỏ lòng cung kính, thành tâm trọng Thầy.
Tuy nhiên một số trong đây
Không màng giữ giới, hàng ngày buông lung

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Cho nên oán ghét vô cùng
Đặt điều nói xấu Thầy trong giáo đoàn
Ưu Ba Li chẳng nổi sân
Thầy luôn nhẫn nhục và luôn ôn hòa.
Phật nghe được chuyện xảy ra
Ngài lên tiếng dạy để mà thực thi:
“Người mà giới luật nghiêm trì
Như đèn sáng tỏ rạng khi đêm trường
Nên ai phạm hạnh đoan trang
Thân tâm thanh tịnh lại càng thích ưa,
Còn ai ám muội tâm tư
Sợ vùng sáng sửa, sẽ ưa tối trời,
Bậc thầy cao cả tuyệt vời
Chính là giới luật mọi người phải theo!”



6- SỰ MẠNG HÒA GIẢI

Giới tu hành kẻ cũng nhiều
Thành phần chứng quả bao nhiêu là người
Tuy nhiên lắm kẻ buông lời
Buông lung phạm giới thấy thời ít đâu
Đôi bên chẳng nhường nhịn nhau
Luôn gây tranh chấp từ lâu nặng nề
Phật đều phải phái người về
Tới nơi hòa giải yên bề đôi bên
Ưu Ba Li được chọn liền
Vì Thầy đạo đức vượt lên hàng đầu
Lại còn xét đoán trước sau
Công minh chính trực ai đâu sánh cùng.

7- HỎI GIỚI PHÁP NƠI PHẬT

Ưu Ba Li được tôn xưng
Giữ gìn giới luật nêu gương trước đoàn
Những điều giới luật liên quan
Thầy thường gặp Phật luận bàn cho thông.
Một lần Thầy: “Bạch Thế Tôn!
Người phạm quốc pháp có còn xứng danh
Xuất gia nhập giới tu hành?
Phật lên tiếng dạy: “Tùy tình hình chung,
Xét ra quốc pháp một vùng
Dù cho hợp lý hay không còn tùy
Nhưng người phạm quốc pháp kia
Nếu tòa chưa phán quyết về tội danh
Chưa tuyên vô tội, oan tình
Thời không được phép tu hành, xuất gia!”
Một lần khác Thầy nêu ra
Một câu hỏi Phật rất là lạ sao:
“Bạch Thế Tôn! Có thể nào
Tỳ kheo mai mối ngay vào hôn nhân
Vì xã hội, vì nhân quần
Gia đình tạo lập góp phần mỗi mai

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Cho nhà gái, lẫn nhà trai?"
Phật lên tiếng dạy: "Việc đời đa mang
Nhà trai, nhà gái xóm làng
Nếu đem ý tứ đôi đàng nói qua
Hoặc là giới thiệu hai nhà
Tỳ kheo làm vậy đều là sai thối
Lo toan quá! Phạm giới rồi!
Phải mau sám hối tức thời chớ quên,
Việc hôn lễ của đôi bên
Chỉ cần được tổ chức thêm tại chùa
Để cầu Tam Bảo lòng từ
Chứng minh đôi trẻ, kể như vẹn toàn!"

8- PHÉP TẮC THĂM HỎI BỆNH NHÂN

"Người bệnh hoạn trong tăng đoàn
Cần chăm sóc với viếng thăm thế nào?
Nếu qua đời thời tính sao?"
Ưu Ba Li cũng nêu câu hỏi này
Thầy mong được Phật chỉ bày
Lòng Thầy nhân ái lại đầy từ bi,



ƯU BA LI

Thầy theo lời Phật khắc ghi:
“Việc chăm sóc bệnh nhân thì quý thay
Người tu phải thực hành ngay
Đây là ruộng phước chờ tay gieo trồng
Vị tăng bệnh hoạn cầu mong
Thầy mình và huynh đệ cùng tiếp tay
Vớ hàng đệ tử lâu nay
Hết lòng chăm sóc hàng ngày cho an!”

9- HÒA HỢP TĂNG

Việc đoàn kết trong tăng đoàn
Ưu Ba Li cũng vô vàn thiết tha
Một hôm Thầy hỏi Phật Đà:
“Thế nào là phá hoại hòa hợp tăng?”
Phật bèn lên tiếng dạy rằng:
“Tỳ kheo nào giữ vững vàng đạo tâm
Giữ gìn giới luật chuyên cần
Sống theo giáo pháp xa gần đều hay
Thời đệ tử tỳ kheo này
Dù cho đã xuất gia hay tại nhà
Phải luôn tôn kính thiết tha
Nếu mà khinh thị tỏ ra coi thường
Kể như họ đã tìm đường
Phá đi sự hòa hợp tăng mất rồi!”
Phật liền đó dạy thêm lời:
“Tại gia Phật tử ai người gây ra
Rẽ chia tăng chúng xuất gia
Những điều hiềm khích hay là phân chia
Sự hoà hợp sẽ mất đi
Đó là phá hoại, còn chi kết đoàn!
Còn chính quyền với quan quân
Việc trong tự viện chớ can thiệp vào
Khiến tăng chẳng hòa hợp nhau
Đó là phá hoại đạo màu chẳng nên.
Nói chung kẻ phạm tội trên
Đọa vào địa ngục ngay liền kiếp sau!

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Còn như ai mãi dài lâu
Hết lòng theo đúng đạo màu Thế Tôn
Lo hòa hợp các chư tăng
Tạo bao công đức vẻ vang một đời
Kiếp sau sinh được cõi trời
Hưởng nhiều sung sướng, bao người cầu mong!”

10- KẾT HỢP TẠNG LUẬT

Đến thời Phật nhập diệt xong
Các hàng đệ tử lớn cùng họp nhau
Kết tập kinh điển từ lâu
Ngài Đại Ca Diếp đứng đầu chỉ huy
Và tôn giả Ưu Ba Li
Là người duy nhất được suy cử liền
Đọc tụng tạng luật chẳng quên
Vì Thầy có đủ thẩm quyền từ lâu
Nổi danh giữ giới trước sau
Rất chi nghiêm túc ai nào sánh ngang.
Tuổi Thầy khoảng bảy mươi hơn
Lời Thầy đọc tụng luôn luôn rõ ràng



ƯU BA LI

Mỗi điều giới nêu thời gian
Cùng là địa điểm Phật ban giới này
Nguyên do, đối tượng trước đây
Thầy đều ghi nhớ tới nay nằm lòng,
Mọi người bội phục vô cùng
Hết lòng tin tưởng khắp trong tăng đoàn.

11- TINH THẦN BÌNH ĐẲNG

Thầy Ưu Ba Li xuất thân
Từ dòng “*hạ tiện*” vô ngần đáng thương
Nhưng rồi địa vị rõ ràng
Rất là cao cả trong hàng chư tăng
Cuối cùng nhiệm vụ vẻ vang
Chủ trì tạng Luật đạo vàng thuở nao
Trong kỳ kết tập tối cao
Thật là bình đẳng nói sao cho vừa
Ánh dương bình đẳng chói lòa
Rọi ra khắp cõi ta bà đẹp thay
Từ đời xưa tới đời nay
Chúng sinh cùng được hưởng đầy hồng ân!”

Tâm Minh Ngô Tằng Giao (3-2012)

Tham khảo:

“*MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA PHẬT*”
Nguyên tác Hán văn: Tinh Vân Pháp Sư
Dịch: Hạnh Cơ - Hiệu đính: Tịnh Kiên

Tranh vẽ:

“*THẬP ĐẠI ĐỆ TỬ PHẬT THÍCH CA*”
Lời: Thái Thuận - Tranh: Trường Quán